GOEDE ZORG VOOR MENSEN MET EVB+

RANDVOORWAARDEN VOOR STABIELE EN MENSWAARDIGE ZORG

Mensen met EVB+ hebben recht op rust, veiligheid en een stabiel leven. Het organiseren van passende zorg voor deze kleine, maar zeer kwetsbare groep vraagt veel van organisaties. Deze whitepaper biedt bestuurders en beleidsmakers feiten, cijfers en praktische handvatten om te blijven nadenken hoe we deze zorg kunnen blijven bieden.

INHOUDSOPGAVE

Mensen met EVB+: om wie gaat het? >
Omvang VG7 en EVB+ >
Wat is er nodig om deze zorg te bieden? >
1. Gezamenlijke visie en gezamenlijke verantwoordelijkheid >
2. Een leefomgeving die fijn en vertrouwd voelt >
3. Prettige en passende omgeving voor professionals >
4. Passende omgeving voor familie en informele zorg >
Samen verantwoordelijkheid nemen >
Over het Kennisplatform EVB+ >

MENSEN MET EVB+: OM WIE GAAT HET?

EVB+ staat voor een ernstige verstandelijke beperking in combinatie met moeilijk verstaanbaar gedrag. Het gaat om mensen met zeer beperkte verstandelijke en communicatieve mogelijkheden, die intensieve en langdurige 24-uurs ondersteuning nodig hebben. Bij de meeste mensen met een ernstige verstandelijke beperking is er sprake van een genetische oorzaak. Ze functioneren in de eerste fasen van hun emotionele ontwikkeling, vergelijkbaar met de ontwikkeling van een gemiddelde mens van 0 tot maximaal 36 maanden. Tegelijkertijd zijn zij ook mensen met een eigen karakter en geschiedenis. Alleen uiten zij spanning vaak via gedrag dat zorgvuldige duiding vraagt. EVB+ is een complexe wisselwerking tussen persoonlijke kwetsbaarheid en de omgeving.

Bekijk filmmateriaal over mensen met EVB+

OMVANG VG7 EN EVB+

1. Zo'n 8.500 mensen
Mensen met EVB+ vormen een kleine maar zeer kwetsbare groep in de langdurige zorg. Vaak hebben zij een indicatie ZZP VG7 met meerzorg, of een ZZP VG7+; in Nederland hebben circa 16.745 (cijfers: 2024) mensen een ZZP VG7-indicatie, waarvan ongeveer de helft een ernstige verstandelijke beperking en moeilijk verstaanbaar gedrag heeft: circa 8.500 mensen.

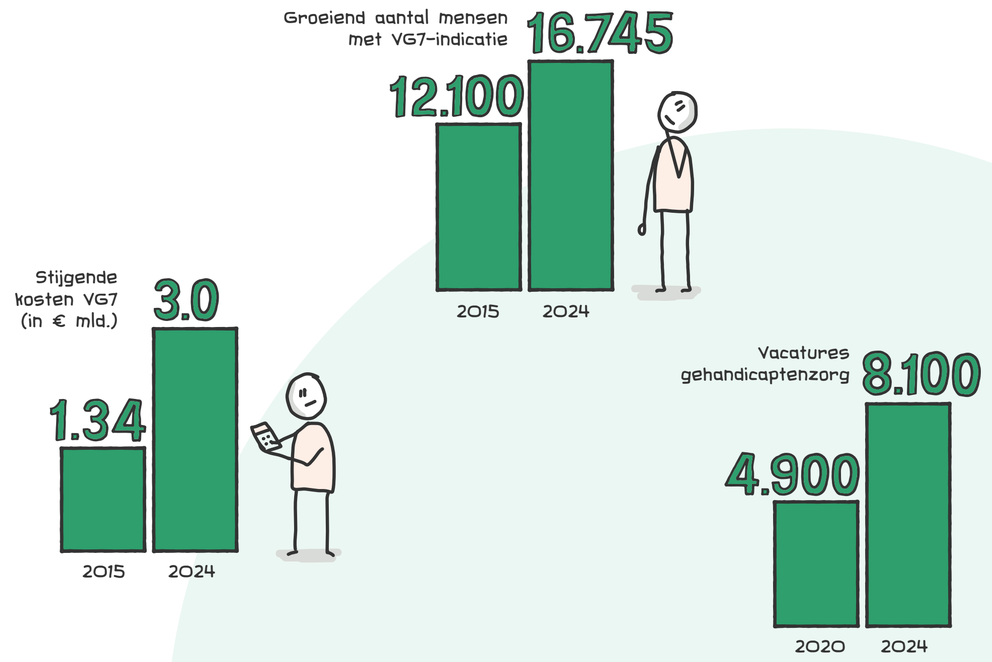
2. Groeiend aantal mensen met VG7
Het aantal mensen met een VG7-indicatie groeit gestaag: van 12.100 in 2015 naar ruim 16.745 in 2024. Het aantal mensen van 65 jaar en ouder verdubbelde bijna tussen 2015 en 2024. Het exacte aantal mensen met een VG7 op wachtlijsten voor wonen in de langdurige zorg is onbekend. Schattingen lopen uiteen van 150 tot 299, maar het werkelijke aantal ligt waarschijnlijk hoger.

3. Stijgende kosten
De uitgaven voor VG7 in 2015 verdubbelden ruim: van 1,34 miljard euro in 2015 tot bijna 3 miljard in 2024.
In de gehandicaptenzorg ontvingen in 2019 bijna 4.600 cliënten meerzorg, goed voor ruim 321 miljoen euro aan kosten. In 2021 was dit aantal gestegen naar bijna 6.000 cliënten, met een kostenpost van ruim 412 miljoen euro. Het grootste deel van deze clienten met meerzorg heeft een VG7 indicatie: in 2021 ging het om ruim 4500 mensen.

Bron: 'Gebruikers van zorgprofiel VG7: om wie gaat het?', Marian Maaskant (november 2025)

4. Personele bezetting
Uit cijfers blijkt dat er steeds meer vacatures zijn in de gehandicaptenzorg: van 4.900 vacatures in 2020 naar 8.100 in 2024 en 8.500 in 2025.
Uit verschillende rapporten komt naar voren dat de knelpunten op de arbeidsmarkt het meest voelbaar zijn bij mensen met complex gedrag.

Kortom: de zorgvraag groeit en blijft complex. Welke randvoorwaarden zijn nodig om goede zorg te kunnen blijven bieden, voor mensen met EVB+ én hun begeleiders?

WAT IS ER NODIG OM DEZE ZORG TE BIEDEN?

Mensen met EVB+ zijn hun leven lang verbonden met familie. Maar zij hebben levenslang en levensbreed zorg nodig van professionals. Uit de literatuur komen verschillende randvoorwaarden naar voren om deze zorg te bieden. In deze whitepaper zijn deze aangevuld met ervaringen uit de praktijk.

1. GEZAMENLIJKE VISIE EN GEZAMENLIJKE VERANTWOORDELIJKHEID

Goede zorg voor mensen met EVB+ vraagt niet alleen iets van professionals en teams, maar ook van de hele organisatie. Vaak richten organisaties zich op de gemiddelde cliënt. Maar juist bij mensen met EVB+ werken standaardoplossingen vaak niet. Daar is lef voor nodig. Wat moet je organiseren om goed in te spelen op de individuele behoeften van mensen met EVB+ én medewerkers?

DAT VRAAGT OM:

Een gezamenlijke visie op menswaardige zorg

Organisaties met goede zorg voor mensen met EVB+ hebben een visie waarin menswaardigheid centraal staat, ondersteund en voorgeleefd door de hele organisatie. Want, zoals staat in het VN-verdrag Handicap: ‘mensen met een beperking hebben recht op gelijke behandeling en gelijkwaardig meedoen aan de maatschappij’. Door alles heen is het belangrijk om altijd de mens en zijn behoeften te blijven zien.

Samen verantwoordelijk dat mensen met EVB+ goede zorg krijgen

Bestuur, management, ondersteunende diensten, teams en professionals dragen samen verantwoordelijkheid voor goede zorg voor mensen met EVB+. Met elkaar zoeken zij naar oplossingen voor de vraagstukken die men in de dagelijkse praktijk tegenkomt.

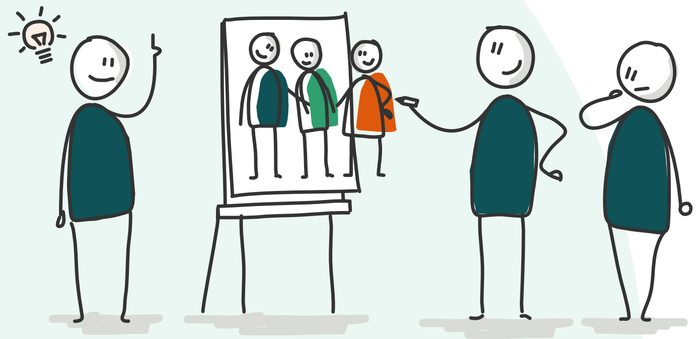
OOK HELPT HET ALS:

+ de visie van de organisatie niet alleen op papier staat, maar wordt gedragen door alle medewerkers.
+ er ruimte is voor teams om uit te zoeken hoe die visie er bij hen in de praktijk uitziet.
+ er ruimte is voor teams om eigen oplossingen te zoeken en ‘buiten de lijntjes’ te kleuren.
+ er regelmatige uitwisseling is tussen zorgprofessionals, stafmedewerkers en ondersteunende diensten over de dagelijkse praktijk.

Tip

Lees het onderzoek ‘Hoe het lukt’. Hierin wordt gesproken over het Droste-effect: wanneer bestuurders goed leiding geven, ontstaan er betrokken leidinggevenden. Betrokken leidinggevenden inspireren begeleiders om goede zorg te leveren.

Download het rapport ‘Hoe het lukt’

2. EEN LEEFOMGEVING DIE FIJN EN VERTROUWD VOELT

Het moeilijk verstaanbare gedrag is altijd een uiting van onvervulde behoeften, stress of ongenoegen. Professionals kunnen de beperkingen van mensen niet oplossen, maar ze kunnen wel een omgeving bieden waarin mensen zich veiliger, meer verbonden én meer begrepen voelen. Hoe? Door er onvoorwaardelijk te zijn, met aandacht, geduld en liefde. In zo’n omgeving kunnen mensen zich ontwikkelen én plezier hebben.

DAT VRAAGT OM:

Vakbekwame medewerkers

Medewerkers worden toegerust en voelen zich toegerust om goede zorg te bieden. Ze kennen de individuele bewoners, hebben kennis van de beperkingen en hebben een duidelijke visie op wat hen te doen staat en waar het om gaat in de zorg. Ze hebben zicht op hun eigen rol en hun invloed op de ander. Begeleiders werken hieraan door te blijven leren en te reflecteren, ook met coaching. Dat doen ze in de dagelijkse praktijk, in het overleg en via scholing. Ze werken idealiter in stabiele teams. Omdat dat laatste steeds lastiger is, is een gezamenlijke visie en ambitie in het team, heel belangrijk.

Een passende huisvesting en inrichting

Een normale, menswaardige omgeving nodigt uit tot normaal menselijk gedrag. Een warme huiselijke omgeving waar iemand zich veilig voelt, draagt bij aan rust, vertrouwen en verbinding. Ook draagt het bij aan werkplezier voor teams. Groen en natuurrijke omgevingen verminderen prikkels en bevorderen rust.

Bewuste groepssamenstelling voor fijne huisgenoten
Iemand is meer dan zijn hulpvraag. Bij de samenstelling van de groep geldt nu overal de indicatie. Maar eigenlijk wil je ook graag dat mensen iets met elkaar hebben. Wat delen ze met elkaar? Hoe richt je een woon- en werkplek zo in, dat deze tegemoetkomt aan alle bewoners en medewerkers? En dat die ook recht doet aan de individuele mensen die er wonen?

OOK HELPT HET ALS:

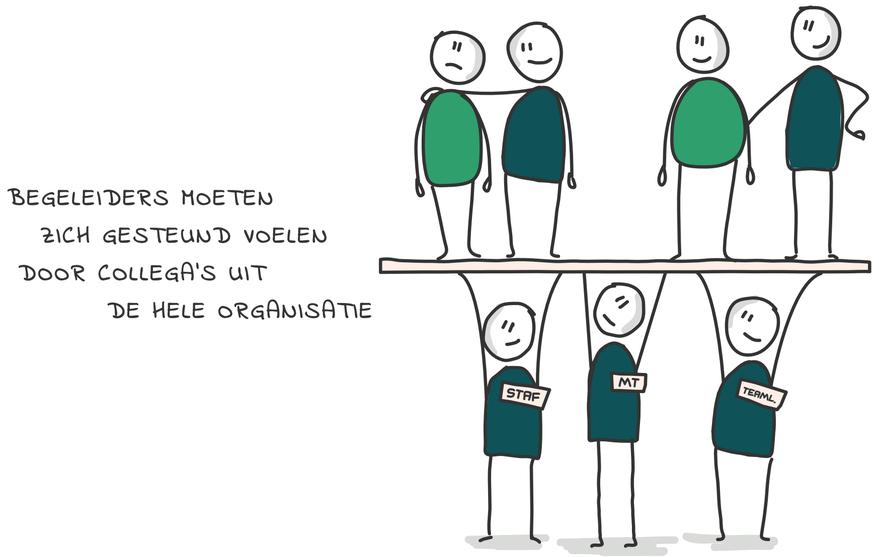
+ er een langetermijnvisie is ontwikkeld op huisvesting, samen met teams én familie, die past bij de levensloop van de bewoners.
+ wisselingen in teams worden beperkt, zodat begeleiders en mensen met EVB+ een langdurige relatie kunnen opbouwen.
+ het leven betekenisvol wordt ingevuld, met passende activiteiten en een herkenbaar ritme in de dag, de week en het jaar.

Lees meer over fysieke leefomgeving

3. PRETTIGE EN PASSENDE OMGEVING VOOR PROFESSIONALS

Begeleiders kunnen alleen goede zorg bieden, als er ook voor hén wordt gezorgd. Ze moeten zich gesteund voelen door collega's uit de hele organisatie: je bent samen verantwoordelijk. Dit betekent dat de organisatie een prettig werkklimaat biedt waarin professionals met bevlogenheid, wijsheid en expertise hun werk kunnen blijven doen. Ook als het moeilijk is, blijven zij onvoorwaardelijk betrokken en blijven zij zoeken naar mogelijkheden, samen met collega's en familie.

DAT VRAAGT OM:

Ondersteuning van de teams op de locaties
Medewerkers ervaren ondersteuning vanuit de organisatie. Teamleiders, management en staf organiseren de randvoorwaarden voor de teams, in

overeenstemming met de visie op zorg. Daarbij is het belangrijk dat teams werken vanuit een gedeelde en realistische visie, en dat ze de ruimte hebben om die visie samen eigen te maken. De rol van een teamleider en clustermanager in het creëren van een veilige en prettige omgeving is cruciaal. Dan kunnen er stabiele teams ontstaan.

Inhoudelijke ondersteuning
Teams krijgen inhoudelijke ondersteuning van gedragsdeskundigen, behandelaren en paramedici, vanuit één gezamenlijke visie. Er is ruimte om vanuit multidisciplinaire en specialistische expertise te kijken naar dagelijkse zorg én crisissituaties. Extra ondersteuning kan helpen om het als persoon en samen vol te houden.

Aansluiten bij behoeften van medewerkers
Systemen en processen sluiten aan bij de behoeften van medewerkers, rond scholing, roosters, planning, praktische zaken én emotionele belasting. Er zijn korte lijntjes binnen de organisatie, zeker bij uitdagende situaties.

Beleid voor leren & ontwikkelen
Medewerkers krijgen scholing, zodat ze zich toegerust voelen voor hun vak. Deze scholing sluit aan op de visie van de organisatie, en bij behoeften en leerstijlen van professionals. Professionals krijgen kansen om zich verder te ontwikkelen.

Gemeenschapsgevoel
Mensen met EVB+ wonen en leven in een omgeving die bij hen past: een hechte gemeenschap van bewoners, familie en professionals.

Het is belangrijk dat mensen zich verbonden voelen met elkaar en samen verantwoordelijkheid voelen. Allemaal zetten ze hun eigen kennis en ervaring in. Zo leggen ze samen de basis voor een gemeenschap waarin iedereen zich welkom en thuis voelt. De gemeenschap is daarmee een voorbeeld van een inclusieve samenleving.

OOK HELPT HET ALS:
+ er voldoende tijd is voor scholing, overleg, overdracht, puzzelen, reflecteren en herstel.
+ administratieve taken beperkt worden tot wat echt helpt voor de zorg.
+ managers, teamleiders en gedragsdeskundigen regelmatig op de locatie zijn, zodat ze weten wat daar speelt.
+ er geïnvesteerd wordt in kennis over samenwerken en teamdynamiek, zeker als het ingewikkeld wordt.
+ er laagdrempelige ondersteuning is bij emotioneel zware situaties.

Lees het boek ‘Bewegen bij probleemgedrag’

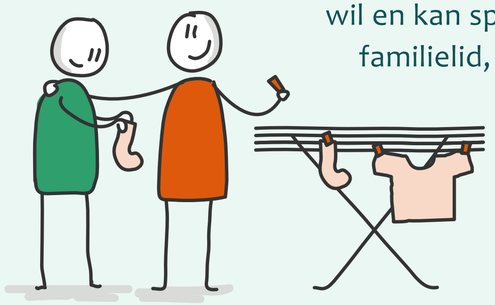
4. PASSENDE OMGEVING VOOR FAMILIE EN INFORMELE ZORG

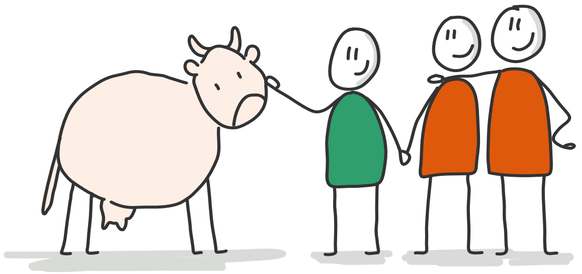
Familie is belangrijk, ook voor mensen met EVB+. De druk op het betrekken van familie in de zorg wordt groter. Maar we zien dat samenwerken lastiger is als de zorg complex en ingewikkeld is, zoals bij mensen met EVB+. Dit vraagt om een omgeving waarin familie zich welkom voelt en betrokken wordt.

DAT VRAAGT OM:

Familie als vanzelfsprekende en levenslange samenwerkingspartners
Ouders, en later vaak andere familieleden, zijn levenslang betrokken bij de mensen met EVB+ en bij de organisatie. Organisaties hebben de dagelijkse zorg op zich genomen, maar ze kunnen het niet alleen. Professionals komen en gaan, maar familie blijft. Voor een goede samenwerking is het belangrijk om duidelijke afspraken te maken over taken, rollen en verantwoordelijkheden van alle betrokkenen, inclusief familie. En realistische verwachtingen te scheppen. Wat past bij hen? Wat kunnen en willen ze betekenen voor hun familielid, of voor de locatie en de organisatie? En wat hebben ze hiervoor nodig?

Persoonlijk in gesprek
Verhalen en ervaringen van familie zijn heel verschillend. De impact van een familielid met EVB+ op het gezin is groot. De rol die familie wil en kan spelen in het leven en de dagelijkse zorg van hun familielid, verschilt. Het is belangrijk om persoonlijk in gesprek te gaan met familie over de rol die ze kunnen en willen spelen voor hun familielid, of voor de locatie en de organisatie. Betrek broers en zussen al vroeg in het leven, zodat de relatie kan groeien. En onderzoek wat deze familie nodig heeft om die rol te kunnen blijven vervullen.

Creëer ruimte voor ontmoeting en verbinding
Voor familie is het fijn als ze zich welkom voelen en worden geholpen om er een leuke ontmoeting van te maken. Soms is het fijn als familie wordt geholpen om daar invulling aan te geven. Wat kunnen ze doen met hun familielid en hoe krijgen ze diegene mee, bijvoorbeeld naar een speeltuin, boerderij of een kamer? Creëer bijvoorbeeld ontmoetingsplekken op het terrein. En organiseer feesten, markten en activiteiten waaraan ook broers en zussen kunnen meedoen.

OOK HELPT HET ALS:

+ er een gedragen visie is op de rol van familie in het leven van en de zorg voor mensen met EVB+.
+ afspraken de samenwerking tussen familie en professionals versterken.
+ familie ondersteuning kan krijgen om ervaringen te delen en na te denken over de toekomst van hun familielid.
+ er ondersteuning is voor professionals en familie wanneer de samenwerking niet makkelijk loopt.
+ familie betrokken wordt bij ontwikkelingen en uitdagingen in de zorg.

Lees meer over ‘samen zorg dragen’

SAMEN VERANTWOORDELIJKHEID NEMEN

Deze whitepaper laat zien dat goede zorg voor mensen met EVB+ andere dingen vraagt, van organisaties, professionals en iedereen daaromheen. Maar zorgen doe je samen door continu met elkaar in verbinding en gesprek te blijven, binnen en buiten je organisatie.
Zo leer je van elkaar en kun je goede zorg leveren.
We hopen dat deze whitepaper daarbij helpt.

OVER HET KENNISPLATFORM EVB+

Het Kennisplatform EVB+ is een samenwerkingsverband tussen 34 zorgorganisaties uit heel Nederland. We verbinden professionals die dagelijks betrokken zijn bij mensen met EVB+. Binnen dit netwerk delen professionals hun kennis en expertise over mensen met EVB+. Zo vergroten we samen de kennis rond goede zorg en ondersteuning voor mensen met EVB+.

We maken kennis en informatie toegankelijk via de website met kennisbank, het online lesmateriaal in de KennisWijzer EVB+, de nieuwsbrief en LinkedIn. Ook ontmoeten professionals elkaar om kennis, ervaringen en vraagstukken uit te wisselen in themagroepen, themabijeenkomsten, kennisknooppunten, kennissessies en tijdens het jaarlijkse symposium.

Bekijk ons visiedocument ‘De kracht van wij samen’

Bezoek onze website

KENNISPLATFORM EVB+

www.platformevbplus.nl